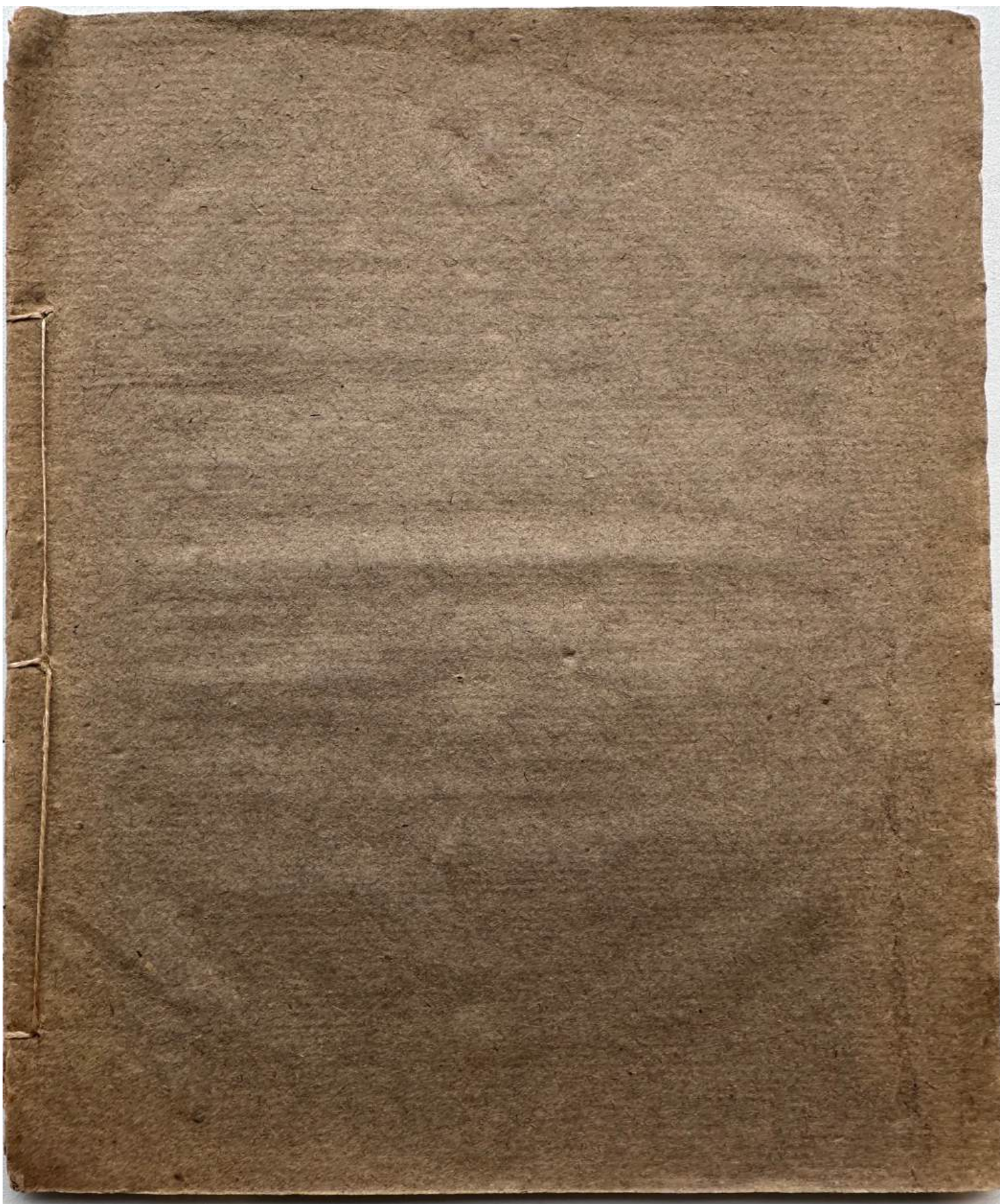




ORDONNANTIE
O F
REGLEMENT
VOOR DE
ZAKKENDRAGERS,
BINNEN DE STAD
SCHIEDAM.



Te SCHIEDAM.

Gedrukt by ABRAHAM BAKKER, Stads- en
's Lands- klein Zegel-Drukker 1797.

ORDONNANCE
DE
REGLIMENT
N° 100
N° 100
N° 100
N° 100
N° 100

THE SCOTCHMAN
Printed by ABRAHAM BAKER, 24-25, St. Andrew's Place, London, E.C. 4.

ORDONNANTIE
REGLEMENT
VOOR DE
ZAKKENDRAGERS.

De MUNICIPALITEIT der Stad Schiedam,
in aanmerking genomen hebbende, dat de *Or-*
donnantie op het *St. Antony's* of *Arbeiders Gilde*
binnen deeze Stad, van dato den 17. Augus-
tus 1594, en de onderscheidene *Ampliatiën* en
Alteratiën, daar op van tyd tot tyd gemaakt,
in veele opzichten gebreklyk en onvoldoende
zyn, alsmeede, dat in verscheiden Articulen van
de voorschreven *Ordonnantie*, *Ampliatiën* en *Al-*
teratiën, overeenkomstig de tans plaats hebbende
orde van zaaken, noodwendig eenige verandering
behoord te worden gemaakt, heeft, ten nutte
der

O R D O N N A N T I E)(4):(

der *Commercie* en ter bevordering van den welstand van de gezamentlyke *Arbeiders* en derzelver *Busche*, by derogatie van alle voorgaande *Ordonnantien*, *Ampliatiën* en *Alteratiën*, (uitgezonderd de *Ampliatie* van dato den 24. December 1790, voor zoo verre dezelve met de volgende Articulen niet strydig is,) goedgevonden te *arresteeren*, zo als *geërresteert* word by deezen de navolgende

O R D O N N A N T I E

Ordonnantie of Reglement,
waar na de *Zakkendragers* binnen de Stad Schiedam, zig zullen hebben te gedragen, zo in het waarneemen van hunne voorschreven *Bediening*, als ter regeling van derzelver *Busche*.

A R T I C U L I .

De *Hoofdlieden* zullen gehouden zyn alle Jaaren, 's weeks voor Paaschen, eene Nominatie van vier personen, uit de geschiktste en bekwaamste *Arbeiders*, te formeeren en aan de *Municipaliteit*, by een behoorlyk adres, ter approbatie te presenteeren; Zullende, na dat de voorschreven approbatie door

O R D O N N A N T I E)(5):(

door de *Municipaliteit* zal zyn verleent, daar uit door alle de *Arbeiders*, by meerderheid van stemmen, twee personen worden verkozen, om, gedurende den tyd van twee Jaaren, als *Hoofdlieden* te fungeeren, terwyl by 't maaken der voorschreven Nominatie in agt genomen zal moeten worden, dat afgegaane *Hoofdlieden* in geen twee Jaaren weder tot dien post verkiesbaar zullen zyn.

A R T . I I .

Alle de *Arbeiders* of *Zakkendragers* zullen gehouden zyn, ingeval van brand of waternood te compareeren op de eerste aanzegging, gelui van de klok of bekkengeslag, ten einde de nodige assistentie te doen, ter blussing en afweering dier vreesfelyke onheilen; gelyk zy ook verplicht zullen zyn, des winters de verëischte hulp te verleenen, ter breeking van het ys in de havens deezer Stad, ten waare zy door ziekte daar in verhindert wierden, wanneer zy zulks ter kennisse van de *Hoofdlieden* zullen moeten brengen, dewelke als dan zullen oordeelen of de redenen van verchooning gegrond zyn, dan niet; Zullende dezelve, ingeval van weigering door het *Stads Bestuur* worden gecorrigeert, en boven dien zes weeken van de *smak* versteeken zyn.

A R T . I I I .

Niemand zal alhier als *Arbeider* of *Zakkendrager* mogen werken, ten zy hy door de *Municipaliteit*, ingevolge de order by het 4. Articul van het 5. Hoofdstuk van het *Reglement*

ment van Bestuur voor deeze Stad bepaald, is aangesteld, niet jonger zy dan 20 Jaaren, en den ouderdom van 35 Jaaren niet te boven ga.

ART. IV.

Iemand der *Arbeiders* of *Zakkendragers* aan eenig werk zynde, zal om geen ander werk mogen smakken, voor en alder het werk, waar aan *hy* bezig is, zal afgedaan zyn; zullende hier van echter uitgezondert zyn de Zee-scheepen, welke, om de groote van 't werk, iedere morgen nieuwe aangefmakte *Arbeiders* zullen moeten hebben; en zullen de *Arbeiders* welke eenen dag aan een Zee-schip gewerkt hebben, om het werk, het welk den daar opvolgende dag aan het zelve moet geschieden, weder mogen mede smakken.

ART. V.

Niemand zal tweemaal om een werk mogen smakken, nog meerder of minder oogen mogen roemen, dan *hy* geworpen zal hebben.

ART. VI.

Ieder *Arbeider* zal gehouden zyn, 's Jaarlyks op Saturdag voor Paaschen, *vyf stuivers* in de *Busche* te betalen, welke penningen tot onderhoud en verbetering van alle *Gereedschappen*, en het overige, met de andere inkomsten, tot ondersteuning der *Zieke* en *onvermogene Arbeiders*, zullen besteed worden.

ART.

ART. VII.

Schuit- of Keet-werk plaats hebbende, zal eerst moeten worden afgewerkt, alvorens de daar aan werkende *Arbeiders* om eenig ander werk zullen vermogen te smakken; en zullen de *Grossiers* hun zout in perfoon kunnen verwerken; doch ingevalle dezelve zulks niet mogten verkiezen, zal het zelve door de *Arbeiders* of *Zakkendragers* moeten worden gedaan, terwyl andere *Burgers*, het door hun ontfangen wordende Zout, meede zelve zullen kunnen verwerken in Perfoon, zonder dat daar om zal behoeven te worden gesmaakt.

ART. VIII.

Alle geschillen, tuschen de *Arbeiders* of *Zakkendragers* betrekkelijk hun werk of deeze *Ordonnantie* ontstaande, zullen door *Hoofdmannen* de *plano* en zonder form van *proces* worden afgedaan, zo als dezelve na reden en billijkheid zullen oordeelen te behooren.

ART. IX.

By voorkomend werk, waar toe het loon bepaald is, en geen *Arbeiders* voor handen zyn, of zich achter weegen houden, zullen *Hoofdlieden* de *Arbeiders* doen opkomen en doen smakken, om het zelve werk, zonder tyd-verzuim, by kavelingen of andersints te verwerken, voor het loon, by de *Ordonnantie* bepaald; dog zullen de *Hoofdlieden* in dat geval van dit pres-werk vry zyn, als er genoegzaam *Arbeiders*

beiders aan het *Huis* zich voorhanden bevinden: En ingevalle een of meer *Arbeiders*, onverhoopt, den *Hoofdman* of de *Hoofdlieden*, of by derzelver absentie, den *Commisaris*, weerstreevig is of zyn, zullen de *Hoofdlieden*: (des noods) door het *Committé van algemeen Welzyn* of den *President* van het zelve, den *Onwilligen* het werken doen verbieden, voor den *tyd* van *veertien dagen* of langer, of dezelve zwaarder doen straffen, naar mate de weerstreevigheid van de *Onwilligen* zal verëischen.

ART. X.

De *Hoofdlieden* zullen agt geven, dat de *Arbeiders* of *Zakkendragers* alle de Articulen van deeze *Ordonnantie* nakomen en agtervolgen, en hun in het doen van het werk gehoorzaamheid bewyzen, zonder te *morren*, kwaalyk te spreken of *twist* te maken, op poene, dat den zodanige, geduurende den *tyd* van *zes agterëenvolgende weken*, het werken zal worden verboden; terwyl *Hoofdlieden* oordeelende, dat de begaane misdaad eene zwaardere straffe verdient, zulks aan het *Committé van algemeen Welzyn* zullen moeten opgeeven.

ART. XI.

De *Hoofdlieden* zullen goede toezigt houden op de gerechtigheeden van de gezamentlyke *Arbeiders* of *Zakken-*

dra-

dragers, en op de *goederen* aan dezelve toebehoorende, als ook op de *Gereedschappen*, dat dezelve wel bewaard en onderhouden, en op de *Gelden*, dat dezelve wel besteed worden. En zullen de *Hoofdlieden* van derzelver *Administratie* ten minsten *éénmaal* 's Jaars goede rekening doen, en door de *Arbeiders*, neevens *hun*, vier van de geschikste en bekwaamste *Arbeiders*, dewelke behoorlyk leezen en schryven kunnen, asumeeren, om de Rekening op te nemen en te examineeren; zullende dezelve, ingevalle men elkanderen daar in niet konden verstaan, zich vervoegen by het *Committé van algemeen Welzyn*, met verzoek, om de als dan exterende geschillen te decideren.

ART. XII.

Uit de penningen in de *Busche* inkomende, zal door de *Hoofdlieden* aan de *Arbeiders* die ziek zyn, zoo, dat zy met deezen *arbeid* of andere *bandwerken* niets kunnen winnen, naar maten van den toestand der *Busche*, tot ondersteuning uitgerekte worden, als volgt: wanneer een *Arbeider* de lopende week in 't geheel nog niet gewerkt heeft, een geheele week onderstand, en wanneer dezelve gedurende de lopende week, alwaare het maar ééne dag, gewerkt heeft, één halve week; doch zal door den zodanige alvorens een *Certificaat* van een *Doctor* of *Chirurgyn*, binnen deeze Stad

B

woon-

woonachtig, moeten worden vertoond, en vóór Woensdag avond aan de *Hoofdlieden* bezorgt worden.

ART. XIII.

De vier *Hoofdlieden* zullen Jaarlyks voor gedaane dienst en moeite, te saamen genieten een somma van drie en vyftig *Guldens* en twee *stuivers*, en zal door dezelve Jaarlyks een somma van drie *Guldens* uit de penningen in de *Busche* inkomende, tot onderhoud van het *Glasch* in de *Kerk* worden betaald.

ART. XIV.

De *Arbeiders* of *Zakkendragers* zullen de Goederen op zodanige wyze verwerken, als zy geschiktst zullen oordeelen, mits dat het niet verstreke tot nadeel der verwerkt wordende Goederen of der *Gereedschappen*.

ART. XV.

Ingevalle door de *Arbeiders* of *Zakkendragers* by het verwerken der Goederen, eenige *ladders* of *planken*, aan dezelve gezamentlyk toebehoorende, worden gebruikt, zal den *Koopman* voor het gebruik daar van 't elken reize, aan de daar aan werkende *Arbeiders* betaalen, een halve *stuiver* ten behoeven van de *Busche*; gelyk ook by het verwerken van *Waagkolen*, aan dezelve zal worden betaald voor het gebruik van de *Wagen zes stuivers per honderd waag*, ten behoeven als vooren. En zullen de *Arbeiders*, na dat zy

zy de gemelde *Gereedschappen* zullen hebben gebruikt, en dezelve wedergebracht ter plaatse daar toe gesteld, de by hun ontfangene penningen, aan *Hoofdlieden* moeten ter hand stellen, opptene, dat hen by nalatigheid, gedurende den tyd van veertien dagen, het werken zal worden verboden.

ART. XVI.

Een ieder der *Arbeiders* of *Zakkendragers* zal verplicht zyn, de *Gereedschappen* na gedaan werk, direct aan het *Zakkendragers-buis* te bezorgen, zullende, wanneer het tegendeel beweezen wierd, de nalatigen een geheelen dag van de *finak* verstookten zyn.

ART. XVII.

Ieder nieuw aangestelden *Arbeider* of *Zakkendrager*, zal by deszelfs aanstelling, ten behoeven van de *Busche* betalen, een *Inboorling* zynde, twee *Guldens* en twee *stuivers*, en geen *Inboorling* zynde, vier *Guldens* en twee *stuivers*.

ART. XVIII.

Het *Klokje* aan het *Arbeiders* of *Zakkendragers-buis*, zal hielden van den eersten *Maart* tot den laafsten *October*, des morgens van zes uren, tot 's avonds ten zes uren, en van den eersten *November* tot den laafsten *February*, des morgens van zeven uren tot 's avondsten vyf uren,

uuren, en voorts altyd tusfchen beiden, op zodanige uuren, als de *Kooplieden* of andere perfoonen zullen requireeren, mits als dan voor die ongewoone morgen- of avond-fmak, ten behoeven van de *Busfche* betalende, van twee tot zes *stuivers*, naar mate het werk groot of klein is, ter deëlie voor *Hoofdlieden* in redelykheid.

ART. XIX.

De *Hoofdlieden* zullen de magt hebben, om, naar mate van voorkomende werken, zoo veele *Arbeiders* of *Zakkendragers* te mogen toe laten, als zy zullen oordeelen nodig te zyn, zullende niemand anders aan den *Bak* worden gepermitteert, dan die de hoogfte oogen geworpen zal hebben.

ART. XX.

De *Hoofdlieden* zullen tot het fmakken niet vermogen te admitteeren zodanige *Arbeiders*, welke door hun, uit hoofde van *Dronkenschap*, onbekwaam worden geoordeelt, zullende den zodanige verbeuren een boete van twaalf *stuivers*, ten behoeve van de *Busfche*, welke boete meede zal worden verbeurd by den geenen die zyne meede *Arbeiders* door *vloeken* of *schelden* bejeegende of toefprak, als meede by hem die meerdere oogen roemde dan hy mogt geworpen hebben.

ART. XXI.

Niemand der *Arbeideren* zal vermogen abfent te blyven, indien hy tot het fmakken door het luiden der *Klok* word op-

opgeroepen; maar zal een ieder verpligt zyn, zodanige diensten te presteeren, als waar toe hy zich by zyne aanftelling heeft verbonden; zullende den *Commisfaris* de hier in nalatigen aan den *President* van het *Committé van algemeen Welzyn* deezer Stad moeten opgeeven.

ART. XXII.

Niemand der *Arbeiders* of *Zakkendragers* zal by zyn *Baas* als *Vryman* mogen gaan werken, met verlating van ander werk, zonder confent van de *Hoofdlieden*, en fchoon daar toe confent gekreegen hebbende, echter gehouden zyn, op *requisitie* van de *Hoofdlieden*, weder te moeten komen fmakken; zullende het werk, volgens de *fmak* moeten worden verdeelt, zonder dat de *Hoofdlieden*, by gebrek van *volk*, het lichtfte werk voor zich zullen mogen verkiezen.

ART. XXIII.

By aldien de *Arbeiders* of *Zakkendragers* tot pres-werk opgeroepen worden, zal den geene welke zich weigerig be-toonen mogt te fmakken, niet alleen van dat werk verfteeken zyn, maar ook dien gantfchen dag geen werk mogen doen, en echter op *requisitie* van de *Hoofdlieden* aan het *Zakken-dragers-huis* moeten compareeren, tot het werken van *Tk-zakken*, doch zullen als de andere *Gilde-Broederen*, meede prefent zynde, over hetzelve werk kunnen disponeeren.

ART. XXIV.

Zo wanneer het gebeuren mogt, dat eenige *Arbeiders* of *Zakkendragers* den gantschen dag in één *Zee-schip* werkten, dog 's avonds los kwaamen, zullen dezelve die avond niet vermogen te smakken, als alleen, wanneer de noodzaakelykheid zulks mogt verëischen.

ART. XXV.

Alle zwaare werken, de *Koopmanschap* betreffende, zullen vóór de *Turf* moeten gewerkt worden.

ART. XXVI.

Niemand der *Arbeiders* zal zig mogen absenteeren, of eenig buiten-werk verrigten of aanneemen, ten zy by daar toe altoorens van den *President* van het *Comité van algemeen Welzyn* consent zal hebben bekomen, welk consent niet zal worden verleent, dan na het vertoonen van een *Billet* van de *Hoofdliden* of van den *Commissaris*, dat zy als *Arbeiders* kunnen gemist worden.

ART. XXVII.

Van elke vier *stuivers* welke ieder *Arbeider* of *Zakken-dragers* verdient, zullen ten behoeven van de *Busche* worden betaald vier *pennings*; van iedere acht *stuivers*, acht *pennings*; en zo naar advenant, ééne *stuiver* en vier *pennings* van iedere *Gulden*.

ART.

ART. XXVIII.

In plaats van de *Fooijen*, welke de *Turf-Boeren* opiedere *Vragt* gewoon zyn aan de *Arbeiders* te geeven, zal ten behoeven van de *Busche*, tot verval van de onkosten die dezelve heeft te dragen, worden betaald drie vierde duit van iedere *Ton* *Hollandsche*- of *Friesche-turf*.

ART. XXIX.

Voor het loon van dragen en opbouden van het *Honderd zout*, zal worden betaald vier *Guldens* tien *stuivers*.

ART. XXX.

Van alle draag-loonen van *Granen*, komende uit *Scheepen* of *Schuiten*, veertig *Lasten* groot en daar boven, zullen worden betaald twee *stuivers* per *Last*, boven het ordinair draag-loon, door den *Verkooper* te betalen, op gelyken voet, als zulks ten aanzien van de draag-loonen der *Graanen*, komende uit *Zee-scheepen*, in gebruik is.

ART. XXXI.

Al het *Zak-goed*, het zy *Granen*, *Coffyboonen* of andere *Waaren*, het welk in zakken, zoo van *Over-maaze* als binnen door, met *Veer*- of *Markt-schuiten*, of met particuliere *Vaartuigen*, in deeze *Stad* word ingevoerd, zal door niemand anders, dan alleen door de *Arbeiders* of *Zakken-*

kendragers worden verwerkt; zullende het aan een ieder blyven vrystaan, om zyn eigen goed, het welk *hy* op zo sene wyze bekomt, zelve te verwerken, of zulks door zyn eigene *gebroodde Dienaars*, by *hem* vast in dienst zynde en de kost aan huis genietende, maar niet éénvoudig in *dag- of week-geld* zynde, te laten doen, gelyk het meede aan de *Schippers* zal vrystaan het gemelde Zak-goed, door *hun* ingevoerd wordende, op de kant van het water uit *hun*lieder Schuiten te losfen, en aldaar neder te zetten.

ART. XXXII.

Niemand anders, dan alleen de voorschreven *Arbeiders* of *Zakkendragers* zal mogen dragen eenige Graanen, het zy van een *Koopmans zolder* of uit eenige schuiten, welke door de *Meeters* alhier zyn of worden gemeeten, met deeze uitzondering echter, dat zulks geen plaats zal hebben, wanneer het des *Koopmans* of *Koornwyn-branders* eigen goed is en blyft, en niet naar buiten of na een ander gevoerd word; gelyk het ook de *Molenaars* of *baare knechts*, als van ouds, vry zal staan, om van de zolders zakkende, de zakken Graanen zelve ter molen te brengen.

ART. XXXIII.

De Schuiten of Scheepen waar aan gewerkt moet worden zullen één half uur na de smakking op de los-plaats moeten zyn; en by aldien de *Arbeiders*, op die tyd aldaar geen Vaartuig vindende, genoodzaakt zyn te rug te keeren, zonder

der dus intusfchen na éénig ander werk te hebben kunnen smakken, zullen de *Schippers* van die Scheepen of Schuiten, in dat geval, verplicht zyn, aan ieder der daar aan gesmakte *Arbeiders*, voor het gindsch en weeder dragen der *Gereedschappen*, te betalen *twee stuivers*, en zal zodanig een Schuit de eerst openvallende Maat moeten ter losfing hebben.

ART. XXXIV.

Geen Genever-beijen of éénige Zakwaaren van elders met den lyve kunnende gewerkt worden, in of uit de *Waag*, zullen door iemand anders dan door de meergemelde *Arbeiders* of *Zakkendragers* mogen worden verwerkt, dog zullen dezelve wanneer zy uit de *Waag* éénige Waaren zullen hebben gewerkt op Vlet-schuiten of in *Ligters*, by het verder transporteeren dier Goederen niet meer behoeven gebruikt te worden.

ART. XXXV.

Het zal een *Arbeider* of *Zakkendrager* vrystaan, om zig by een *Koopman* of *Koornwyn-brander* als *Vryman* te éngageeren, doch zal het den zodanige niet geoorlooft zyn, wanneer de ploeg vol is, om by zyn *Baas* of *Meester* te gaan werken, zonder daar toe alvorens consent van den *Commisfaris* der *Arbeiders* te hebben gevraagd, ten einden te verneemen of dezelve *hem* benodigt heeft; zynde de gemelde *Commisfaris* gequalificeert tot het aanstellen en Suppleeren van zo veel volk in het werk, als *hy* ten meesten nutte zal vermeenen te behooren.

ART. XXXVI.

De loonen der *Arbeiders* of *Zakkendragers* zullen worden geregistreert in een Boek, 't welk onder den gequalificeerden loon-maker zal moeten blyven berusten; terwyl een dubbeld van hetzelfde loon-boek onder den *Commisfaris* in het *Zakkendragers-buis* zal moeten berusten, ten einde door een ieder daar by belang hebbende te kunnen worden bezichtigd.

ART. XXXVII.

De draag-loonen van de *Arbeiders* of *Zakkendragers* zullen proviſioneel en tot zoo lange daar op geene nadere bepaling zal zyn gemaakt, blyven op den ouden voet en zoo als dezelve teegenwoordig plaats hebben, welverſtaande, dat het den geene, welke zich met loonen bezwaard vind, vry zal ſtaan andere loonen te vorderen; zullende de loonen welke by vervolg op nieuw zullen worden gemaakt, moeten gereegelt worden, volgens de Tafel en Ampliätie van dato den 24ſte December 1790.

ART. XXXVIII.

De vermeerdering van het getal der *Arbeiders* of *Zakkendragers*, zal, als van ouds, afhangen van het oordeel van het *Stads-Befuur*, naar mate het belang der *Commercie* zulks zal vorderen.

ART.

ART. XXXIX.

De *Commisfaris* der *Zakkendragers* zal weekelyk aan de *Hoofdlieden Rekening* doen, van het geen by hem, ten behoeven der *Busſche*, van de *Turf-Boeren* is ontvangen, met ſchriftelyke opgaave van wien by de byzondere poſten ontvangen heeft.

ART. XL.

Van elk aankomend Schip of Schuitje, zal worden betaald twee ſluivers, als één ten behoeven van de *Busſche* en één ten behoeven van den *Commisfaris*.

ART. XLI.

Voor het doen weegen van Graanen in of op een ander Gebouw, of langs een andere trap in hetzelfde Gebouw, dan waarop, of langs welke het Graan gewerkt word, zal worden betaald één ſluiver per Zak.

Aldus gedaan en geärreſteerd by de *Municipaliteit* der Stad Schiedam, den 17 February 1797. Het derde Jaar der *Bataafſche Vryheid* en gepubliceerd den 6. July daaraanvolgende.

In kennisfe van my

J. W. HOEKWATER.

Art. XXXIX

De Commissaris der Zakkendragers zal weeten
aan de Staatshoofden te bevelen doen, van het geen by hem
ten behoeven der Zakkendragers, van de Turf-Boeren is ver-
geen, met dezelvige opgraven van wien by de byzondere
posten ontfangen heeft.

Art. XL

Van elk aankomend Schip of Schuit, zal worden be-
kend gemaakt, als ten ten behoeven van de Turf-Boeren
ten behoeven van den Commissaris.

Art. XLI

Voor het doen weeten van Graven in of op andere
Gebouwen, of langs een andere trap in hetzelve Gebouw,
dan wanneer, of langs welke het Graven geschiedt, zal
worden betaald den hantwerper een

Alles gelijc en evenveel als de Graven
van de Staatshoofden, den Zakkendragers, en
den Turf-Boeren, die Graven en
Graven van de Turf-Boeren.

In de Graven

De Graven